

Prednosti i nedostaci ulaska Republike Hrvatske u eurozonu

Babić, Antonio

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zuprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zuprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:415826>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zuprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij - Poslovna ekonomija i financije

ANTONIO BABIĆ

PREDNOSTI I NEDOSTACI ULASKA REPUBLIKE
HRVATSKE U EUROZONU

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2020. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij - Poslovna ekonomija i financije

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

PREDNOSTI I NEDOSTACI ULASKA REPUBLIKE
HRVATSKE U EUROZONU

Mentor: Dr.sc. Miroslav Gregurek

Student: Antonio Babić

Naziv kolegija: Porezni sustav i primjena

JMBAG studenta: 0234051275

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	I
SUMMARY	II
1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Struktura rada	1
1.3. Metode istraživanja.....	2
2. EUROPSKA MONETARNA UNIJA.....	3
2.1. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju	3
2.2. Proces pristupanja Europskoj monetarnoj uniji.....	5
2.2.1. Prikaz nastanka Europske monetarne unije.....	5
2.2.2. Ciljevi Europske monetarne unije	6
2.2.3. Strategije ulaska u Europsku monetarnu uniju.....	6
3. ULAZAK REPUBLIKE HRVATSKE U EUROZONU	8
3.1. Strategija i primjernost eura za Republiku Hrvatsku.....	8
3.2. Troškovi uvođenja eura	10
3.3. Postupak uvođenja eura	12
3.3.1. Proces pristupanja tečajnom mehanizmu ERM II.....	13
3.3.2. Ispunjavanje postavljenih kriterija nominalne konvergencije.....	15
3.3.3. Postupak pravne konvergencije.....	16
3.3.4. Proces dobivanja potvrde institucija Europske unije o ispunjenju postavljenih uvjeta za uvođenje eura	17
4. PREDNOSTI I NEDOSTACI ULASKA HRVATSKE U EUROZONU	19
4.1. Prikaz prednosti ulaska Republike Hrvatske u eurozonu	19
4.1.1. Prednost usmjerena na uklanjanje valutnog rizika unutar gospodarstva.....	19
4.1.2. Prednost procesa smanjenja troška pri zaduživanju domaćeg sektora	20
4.1.3. Prednost očitovana smanjenjem rizika izbijanja valutne te bankovne krize	21
4.1.4. Prednost ostvarenja nižih transakcijskih troškova	22
4.1.5. Prednost procesa poticanja međunarodne razmjene te ulaganja	23
4.1.6. Prednost sudjelovanja pri raspodjeli monetarnog prihoda Eurosustava.....	24
4.1.7. Prednost pristupnih mehanizama financijske pomoći europodručja	25
4.2. Prikaz nedostataka ulaska Republike Hrvatske u eurozonu	25

5. ZAKLJUČAK	28
LITERATURA.....	29
POPIS TABLICA.....	31

SAŽETAK

Prednosti i nedostaci ulaska Republike Hrvatske u eurozonu

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju napravljen je ujedno prvi korak prema ulasku navedene u eurozonu. Drugim riječima, Republika Hrvatska već se obvezala za uvođenje eura kao vlastite nove zakonske nacionalne valute. Velika problematika koja se trenutno javlja usmjerena je na proučavanje učinaka uvođenja eura, tj. hoće li u konačnici prevladati pozitivni ili negativni učinci uvođenja eura kao nove nacionalne valute. Iz tog razloga putem ovog rada upoznaje se s prednostima te s nedostacima uvođenja eura u Republiku Hrvatsku. U tom kontekstu prednosti se očituju činjenicom uklanjanja valutnog rizika, potencijalnog smanjenja troškova koji se vežu uz zaduživanje domaćeg sektora, snižavanje transakcijskih troškova, smanjenje potencijalne bankovne krize te drugo. Ipak, s druge strane nedostaci poput troškova uvođenja eura te potencijalne neravnoteže pri uplaćivanju kapitala kao i moguće povećanje cijena, dovode do negativnog trenda koji može utjecati na populaciju. Temeljni cilj ovog rada je s objektivne strane razlučiti donosi li ulazak u eurozonu više prednosti ili nedostataka.

Ključne riječi: Republika Hrvatska, eurozona, valuta, prednosti, nedostaci

SUMMARY

Advantages and disadvantages of the entry of the Republic of Croatia into the euro area

With the accession of the Republic of Croatia to the European Union, the first step towards joining the eurozone was made. In other words, the Republic of Croatia has already committed itself to the introduction of the euro as its own new legal national currency. A major issue that is currently emerging is focused on studying the effects of the introduction of the euro, ie whether the positive or negative effects of the introduction of the euro as a new national currency will ultimately prevail. For this reason, this paper introduces the advantages and disadvantages of the introduction of the euro in the Republic of Croatia. In this context, the advantages are manifested by the fact of eliminating currency risk, potential reduction of costs associated with domestic borrowing, reduction of transaction costs, reduction of potential banking crisis and more. However, on the other hand, shortcomings such as the costs of the introduction of the euro and potential imbalances in the payment of capital, as well as possible price increases, lead to a negative trend that may affect the population. The basic goal of this paper is to objectively distinguish whether joining the eurozone brings more advantages or disadvantages.

Key words: Republic of Croatia, eurozone, currency, advantages, disadvantages

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Prvi korak prema eurozoni bio je upravo ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju. Drugim riječima Republika Hrvatska se obvezala na uvođenje nove nacionalne valute, a upravo je riječ o euru. Osnovna problematika koja se javlja vezano uz ovo pitanje je problematika ispunjavanja kriterija koji se odnose na konvergenciju. Iako je zadnjih nekoliko godina bilo moguće pratiti trendove kao što je povećanje bruto domaćeg proizvoda te smanjenja javnog duga, nužno je provesti zadnje korake pri uvođenju nove valute. Temeljni predmet ovog rada usmjeren je na uočavanje prednosti te nedostataka vezanih uz ulazak Republike Hrvatske u eurozonu. Cilj rada stoga je uočiti postoji li više pozitivnih ili negativnih strana ulaska Republike Hrvatske u eurozonu.

1.2. Struktura rada

Rad se sastoji od ukupno pet poglavlja. U uvodnom dijelu rada prikazani su predmet i cilj rada, struktura rada te metode istraživanja. Drugo poglavlje odnosi se na Europsku monetarnu uniju. U navedenom poglavlju obrađuje se sam ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju te proces pristupanja Europskoj monetarnoj uniji s naglaskom na prikaz nastanka Europske monetarne unije, ciljeve Europske monetarne unije te strategije ulaska u Europsku monetarnu uniju. Treće poglavlje usmjereno je na ulazak Republike Hrvatske u Eurozonu. Unutar navedenog poglavlja poseban naglasak se stavlja na strategije te primjerenost eura za ovo područje, troškove koji su nužni za uvođenje eura te postupak uvođenja eura. Četvrto poglavlje prikazuje prednosti, odnosno nedostatke ulaska Republike Hrvatske u eurozonu. Na kraju rada nalazi se zaključak.

1.3. Metode istraživanja

Prilikom izrade završnog rada korištena je nekolicina metoda. Jedna od metoda svakako je metoda kompilacije. Metoda kompilacije je usmjerena na razrađivanje dijela rada koji se odnosi na teoriju. Za izradu teorijskog dijela rada nužno je upotrijebiti adekvatnu literaturu prilikom koje se koristi sinteza kako bi se izvršilo analiziranje svih bitnih, tj. ključnih poglavlja unutar navedenog diplomskog rada. Prilikom odabiranja konkretnih glavnih naslova unutar rada potrebno je upotrjebljena deduktivnu te induktivnu metodu.

2. EUROPSKA MONETARNA UNIJA

Na temelju pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji izvršen je i prvi korak prema ulasku u eurozonu. U tom segmentu značaj Europske monetarne unije je velik. Iz tog razloga slijedeće poglavlje usmjereno je na prikazivanje Europske monetarne unije te njezin značaj kao uvod u samu problematiku uvođenja eura kao nove nacionalne valute.

2.1. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju

Ukoliko se promatra povijest Europske unije najprije je potrebno navesti Europsku zajednicu za ugljen i čelika. Radi se zapravo o pretečkoj današnje Europske unije. Europska zajednica za ugljen i čelik bila je osnovana od strane ukupno šest država, a konkretno radilo se o Belgiji, Francuskoj, Njemačkoj, Italiji, Luksemburgu i Nizozemskoj. Kako bi se danas uspješno pristupilo Europskoj uniji potrebno je ispuniti cijeli niz postupka. Najprije je potrebno potpisati sporazum koji se odnosi na samo pridruživanje Europskoj uniji. Isto tako potrebno je predati zahtjev za članstvo te pristupiti izradi mišljenja o zahtjevu za navedeno članstvo. Unutar vremenskog perioda od tri mjeseca zemlja pristupnica mora dati odgovore na sva pitanja izdana od strane Europske komisije nakon čega će ista donijeti mišljenje o članici, pozitivno ili pak negativno. Ovo mišljenje prvenstveno se odnosi na pripremljenost države članice koja je podnijela zahtjev, tj. je li ista uspješno prihvatila te potom i ispunila sve potrebne uvjete za članstvo. Nadalje se mišljenje upućuje Europskom vijeću koje će morati donijeti konačnu odluku o tome odobrava li se status zemlji podnositeljici ili pak ne odobrava. Isto tako dolazi do otvaranja pregovora o poglavljima pravne stečevine. Konkretno što se tiče Republike Hrvatske radi se o 35 poglavlja. Slijedi potpisivanje Ugovora o pristupanju. Ovaj ugovor stupit će na snagu na temelju potpisivanja (Ministarstvo uprave, 2020).

Za provedbu je nužno imati ratifikaciju izdanu od strane Europskog parlamenta, parlamenta drugih država članica EU te parlamenta države koja je pristupila. Nakon što je na snagu stupio Ugovor o pristupanju dolazi do punopravnog članstva. Konkretno, Republika Hrvatska je Europskoj uniji pristupila 01.07.2013 (Europska unija, 2013). „*Jedan od pozitivnih čimbenika ulaska u Europsku uniju su EU fondovi koji omogućavaju djelomično ili skoro potpuno financiranje dobro napisanih projekata koji za svrhu imaju razvoj određenog dijela zemlje*“ (Tolušić, 2013: 219). Jasno je stoga kako će Europska unija poduprijeti različite ideje, neovisno iz koje sfere života dolazile, odnosno je li riječ o gospodarskom, društvenom ili pak političkom životu. Može se reći da su javne politike Europske unije, država članica kandidatkinja temelj za osmišljavanje prioriteta pa tako i ciljeva koji će se financijski poticati kroz različite programe (Radošević, 2012). Pristupanje ostalih zemalja prema vremenskom periodu navedeno je u tabličnom prikazu.

Tablica 1. Popis zemalja članica EU

1.1.1958.	<u>Belgija</u>
	<u>Francuska</u>
	<u>Italija</u>
	<u>Luksemburg</u>
	<u>Nizozemska</u>
	<u>Njemačka</u>
1.1.1973.	<u>Danska</u>
	<u>Irska</u>
	Ujedinjena Kraljevina (istupila 31. siječnja 2020.)
1.1.1981.	<u>Grčka</u>
1.1.1986.	<u>Portugal</u>
	<u>Španjolska</u>
1.1.1995.	<u>Austrija</u>
	<u>Finska</u>
	<u>Švedska</u>
1.5.2004.	<u>Cipar</u>
	<u>Češka</u>
	<u>Estonija</u>
	<u>Latvija</u>
	<u>Litva</u>

	<u>Mađarska</u>
	<u>Malta</u>
	<u>Poljska</u>
	<u>Slovačka</u>
	<u>Slovenija</u>
1.1.2007.	<u>Bugarska</u>
	<u>Rumunjska</u>
1.7.2013.	<u>Hrvatska</u>

Izvor: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_hr#tab-0-1 (Datum pristupa: 15.08.2020.)

Ono što je moguće uočiti je činjenica kako je godine 2004. Europska unija zaprimila najveći broj zemalja članica.

2.2. Proces pristupanja Europskoj monetarnoj uniji

U nastavku rada usmjerenost se postavlja prema nastanku kao i samome procesu pristupanja unutar Europske monetarne unije. Navedeno služi kao uvod prema uočavanju svih potencijalnih prednosti te svih potencijalnih nedostataka ulaska Republike Hrvatske u eurozonu.

2.2.1. Prikaz nastanka Europske monetarne unije

Što se tiče konkretno monetarnog ujedinjenja na prostorima Europske unije, navodi se kako je u posljednju fazu ušao u vremenskom periodu kraja dvadesetog stoljeća. Konkretnije, još 1990. godine započelo je s prvom etapom koja je bila okarakterizirana unutar polja liberalizacije kretanja kapitala. Ujedno je navedena predstavljala iznimno važan preduvjet prema konačnom monetarnom ujedinjenju.

Ova prva etapa ja vremenski trajala do godine 1994. Upravo tada je došlo i do procesa izvršenja koordinacije ekonomske politike, a naročito kada se radilo o monetarnoj kao i o fiskalnoj politici. Kada je završila prva faza došlo je do početka druge faze godine 1994. Druga je faza bila obilježena nacionalnim središnjim bankama koje su na neki način uspješno zadržale vlastitu autonomiju pri provođenju monetarne politike. Već slijedeće godine na Savjetu Europe u Madridu je odlučeno kako će se buduća jedinstvena valuta zvati euro, dok će manja jedinica biti cent. Savjet Europe godine 1998. odlučuje o konačnom roku početka EMU-a i to godine 1999. Prema kriterijima iz Maastrichta odlučeno je koje će točno zemlje sudjelovati unutar mehanizma deviznih tečaja, ERM II (Obadić, 2016).

2.2.2. Ciljevi Europske monetarne unije

Što se tiče same ideje o osnivanju Europske monetarne unije, naglašava se kako je ista bila iznimno složena s obzirom da se zapravo smatralo kako bi se putem navedene izvršiti proces uklanjanja prepreka koje su se javljale i smetale ostvarenju jedinstvenog tržišta. Ujedno se smatralo kako će osnivanje Europske monetarne unije potaknuti i političku integraciju (Bilas, 2005).

Ipak, s druge strane razlog je bio i estetske prirode, a to je kreacija valutnog područja koje na navedeni način započinje određenu bitku za vodećom valutom. Vidljivo je kako Europska monetarna politika nastoji kreirati jedinstveno tržište te ujedno i izvršiti smanjenje svih razlika koje se mogu javiti unutar ekonomskih politika zemalja koje su članice. Putem Europske monetarne unije se nastoje ukloniti sve prepreke koje se javljaju unutar financijske integracije, a isto tako nastoji se povećati i monetarna kooperacija. Navedenim putem nastoji se prema smanjenju ekonomskih nesigurnosti, tj. smanjenju ukupnog rizika u poslovanju (Bilas, 2005).

2.2.3. Strategije ulaska u Europsku monetarnu uniju

Što se tiče strategije ulaska u Europsku monetarnu uniju, navodi se kako svaka pojedina članica nakon što je pristupila EU odmah postaje i članicom Europske monetarne unije. Ipak, uz navedeni ulazak u Europsku uniju zemlja pristupnica mora napustiti vlastiti nacionalni monetarni suverenitet te uvesti euro kao vlastitu valutu.

Ovaj proces smatra se vrlo složenim te se mora odvijati u nekoliko koraka što će se prikazati u daljnjem radu. Što se tiče strategije, navodi se kako se ista usmjerava prema procesima koji uključuju osiguranje stabilnosti cijena, tj. osiguranje što je moguće pozitivnijeg utjecaja na investicije. Putem navedenog načina dolazi do uspostavljanja nominalnog tečaja. Isti će nadalje pozitivno djelovati na realnu konvergenciju i to na temelju rasta izvoza, tj. isti će usmjeriti prema poticanju rasta vrlo visoko otvorenih ekonomija (Kandžija, 2001).

3. ULAZAK REPUBLIKE HRVATSKE U EUROZONU

U nastavku ovog rada prikazana je strategija ulaska Republike Hrvatske u eurozonu gdje se konkretno prikazuje primjerenost eura, svi potrebni postupci provedbe, a ujedno i troškovi koje provedba sa sobom donosi.

3.1. Strategija i primjerenost eura za Republiku Hrvatsku

Što se tiče ostvarenja ekonomske te monetarne unije, moguće je uvidjeti poseban odraz težnje zemalja članica kako bi došlo do ostvarenja što je moguće snažnije političke integracije, tj. kako bi došlo do ostvarenja ukupne ekonomske koristi koja se veže uz države članice. Na temelju osnutka cjelokupne monetarne unije vidljivo je kako je moguće zapravo izvršiti posebno ostvarenje cjelokupnog, tj. jedinstvenog tržišta, a naročito putem uklanjanja svih prekomjernih kolebljivosti koje se tiču deviznih tečajeva. Drugim riječima usmjerenost je postavljena prema procese koji su tiču smanjenja transakcijskih troškova te ujedno i povećanja ukupne otpornosti samog gospodarstva unije na vanjske čimbenike. Ideja o osnutku monetarne unije stoga je djelomično zasnovana na teoriji koja se odnosi na optimalna valutna područja (Strategija za uvođenje eura kao službene valute u RH, 2020).

Ova se teorija usmjerava prema definiranju posebnih okvira koje je moguće koristiti kako bi došlo do procjene opravdanosti pristupanja prema monetarnoj uniji. Temeljni kriterij koji država nastoji zadovoljiti kako bi navedenoj odgovarala monetarna politika je visok stupanj trgovinske te visok stupanj financijske integracije.

Putem ovog načina izvršit će se daleko kvalitetnija usklađenost između postojećih poslovnih ciklusa, no ujedno i između ekonomskih šokova države, no i ostatka monetarne unije. Sama država ujedno mora biti u mogućnosti raspolagati s nekim dodatnim mehanizmima kao što je primjerice fleksibilnost cijena te plaća, mobilnost radnika, politička integracija te fiskalna integracija. Sve navedeno je usmjereno na omogućavanju procesa prilagodbe kod situacija kada zajednička monetarna politika zapravo nije primjerena, tj. kada se pojavljuje simetričan šok u odnosu na naveden (McKinnon, 2001).

Konkretno kada se radi o Republici Hrvatskoj, potrebno je navesti kako navedena je iznimno trgovinski zapravo integrirana s europodručjem. Putem teorije optimalnih valutnih područja s malim otvorenim državama doći će do procesa za pogodovanje pri formaciji zajedničkog valutnog područja. Što se tiče temeljnog argumenta, važno je istaknuti kako se navedeni očituje unutar iznimno visokog stupnja otvorenosti samog gospodarstva zbog čega promjena cijene međunarodno razmjenjivog dobra se vrlo brzo prenosi i na domaće cijene i to upravo putem promjene tečaja. Politika deviznog tečaja u tom segmentu smatra se vrlo neefikasnom politikom pri ublažavanju makroekonomskih šokova.

Državi prije svega bi odgovarao stabilan tečaj, odnosno pristupanje monetarnoj uniji s trgovinskim partnerima. Na temelju zamjetne trgovinske integracije moguće je uočiti kako vođenje mreža bržem rastu te prema snažnijem prelijevanju šokova se zasniva upravo na navedeni način. Isto tako moguće je istaknuti kako navedenim putem će doći do povećanja koristi od monetarne politike. Što se tiče konkretno hrvatskog kriterija koji se odnosi na trgovinsku integraciju, isti je zadovoljavajući. Samim time razmjena s eurozonom čini vrlo bitan dio ukupne međunarodne robne razmjene. Samim time Hrvatska je trgovinski značajnije povezana s euro područjem za razliku od primjerice Srednje te Istočne Europe koja kao takva rabi euro.

Upravo putem financijske integracije bitno je omogućiti veću diversifikaciju ulaganja, tj. ulaganja te zaduživanja na temelju financijskih instrumenata druge države. Na ovaj način omogućit će se lakše prebrođivanje privremenih šokova poput financijske krize. Isto tako se na ovaj način putem financijske integracije usmjerava prema jačanju sličnosti unutar poslovnog te unutar financijskog ciklusa te se isto tako teži prema olakšavanju situacije unutar koje je potrebno suočiti se s asimetričnim šokom (Krznar, 2011).

Što se tiče teorije optimalnih valuta, navedena je teorija usmjerena prema isticanju financijske integracije i to kao jednog vrlo bitnog preduvjeta u području stabilnosti monetarne unije. Ističe se kako sama financijska povezanost između država može biti takva da može pogodovati ujedno i makroekonomskoj neravnoteži što je primjerice u slučaju s rubnim državama koje su članice.

Što se tiče financijske integracije Republike Hrvatske s spomenutom eurozonom, naveden proizlazi iz činjenice što su financijske institucije koje su u eurozoni zapravo vlasnice čak 75% ukupne imovine bankovnog sustava unutar Republike Hrvatske. Isto tako osim unutar financijskih posredovanja moguće je uvidjeti kako je i većina inozemnih izravnih ulaganja i u druge gospodarske djelatnosti upućena iz eurozone. Isto tako je glavnina i hrvatskog inozemnog duga nominirana u euru te je kao takva u vlasništvu ulagača unutar eurozone.

3.2. Troškovi uvođenja eura

Troškovi uvođenja eura najprije se odnose na postupak gubitka vlastite samostalne monetarne politike. Na temelju uvođenja eura kao nove nacionalne valute u Republici hrvatskoj u potpunosti bi došlo do gubitka vlastite monetarne te tečajne politike. Naime, umjesto navedenog Hrvatska narodna banka skupa s drugim nacionalnim središnjim bankama Eurosustava morat će sudjelovati u procesu vođenja zajedničke monetarne politike Europske središnje banke. Kada se radi o ekonomskim učincima ovdje je moguće razlikovati dva temeljna problema. Ovdje je moguće istaknuti prvi problem koji se veže za činjenicu što zemlja koja pristupa više neće biti u mogućnosti koristiti sa deviznim tečajem koji se smatra osnovnim alatom koji je potreban kako bi se izvršilo povećanje konkurentnosti gospodarstva. Drugi razlog se odnosi na mogućnost kako zajednička monetarna politika za državu koja pristupa može biti neprimjerena i to ukoliko se ova zemlja nalazi u nešto drugačijoj fazi ciklusa za razliku od primjerice ostatka eurozone. Što se tiče ograničenja, ona se odnose na monetarnu te na tečajnu politiku. Kod malih će gospodarstava ograničenja proizići iz same osjetljivosti na postojeće međunarodne tokove, a isto tako i slijedom problematike koja se odnosi na zaduživanje zaduživanja u stranoj valuti.

Uvođenjem eura te gubitkom samostalne monetarne politike neće doći do pojave nešto znatnijeg troška s obzirom da je prostor za aktivne procese korištenja monetarne te ujedno tečajne politike vrlo ograničen (Rey, 2015).

Slijedeći troškovi koji se mogu pojaviti odnose se na porast cijena i to uslijed konverzije. Naime, učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na rast potrošačkih cijena utječu, no taj učinak je u pravilu zapravo iznimno blag. U samoj literaturi moguće je istaknuti nekoliko vrlo bitnih čimbenika koji zapravo objašnjavaju iz kojih razloga proces konverzije može potaknuti rast cijena. Prvi od takvih razloga je samo prelijevanje troškova konverzije na samog potrošača. Ovdje je riječ o troškovima koji kao takvi obuhvaćaju troškove promjene cjenika ili pak troškove koji se odnose na informatičke usluge. Isto tako pri provođenju konverzije poduzeća neće zaokružiti cijene simetrično, nego ih zaokružuju naviše (Calvo, 2002). Na taj način vrlo značajan dio cijena će se formirati unutar tako zvane atraktivne razine. Riječ je o zaokruživanju cijena kako bi samo plaćanje bilo praktično. Isto tako navodi se kako sam poticaj povećanja cijene se može pojaviti ukoliko dođe do prevladavanja mišljenja kako sam potrošač ne primjenjuje točnu stopu konverzije kako bi olakšao preračun cijene, nego ga pojednostavljuje. Navedenu situaciju vrlo često koriste poduzeća kako bi se izvršilo povećanje cijena njihovih proizvoda te usluga, tj. kako bi došlo do stvaranja profitnih marži (Strum, 2009).

Na temelju provedenih analiza moguće je navesti kako sami učinci uvođenja eura na spomenutu agregatnu inflaciju su ipak mali, tj. riječ je konkretnije o prosjeku od 0,23 postotna boda unutar novih država članica (Hufner i dr., 2008).

Uslijed pristupanja monetarnoj i ekonomskoj uniji, odnosno uvođenjem eura, pojavljuje se i rizik od prekomjernog priljeva kapitala, tj. od akumulacije makroekonomskih neravnoteža. Na temelju iskustva rubnih država članica u periodu nakon godine 2002. prikazano je kako država nakon pristupanja može biti izložena vrlo snažnim kapitalnim priljevima te ujedno i nastanku unutarnjih te ujedno i vanjskih neravnoteža. Što se tiče same pozadine ovih iznimno snažnih kapitalnih priljeva u rubne države članice, moguće je bilo pronaći optimizam domaćih gospodarstvenih subjekata te inozemnih vjerovnika gledano sa strane realne konvergencije. isto tako ovdje je moguće istaknuti uvjerenje kako je zajednička monetarna politika ta koja će ujednačiti rizike pojedinih država članica. Što se tiče razdoblja nakon krize, došlo je do procesa uspostavljanja novih mehanizama koji su usmjereni na koordiniranje ekonomskih politika koji bi stoga trebali jamčiti stabilnost monetarne unije u budućnosti.

Važno je još istaknuti i jednokratne troškove. Riječ je o troškovima koji se javljaju prilikom zamjene valute, odnosno jednokratni troškovi koji se odnose na konverziju, tj. neposredno prije te u kratkom razdoblju nakon samog uvođenja eura. Ovi se troškovi odnose stoga na troškove usmjerene na pribavljanje, tj. na izrađivanje novčanica te kovanica eura, odnosno na distribuiranje te na povlačenja novčanica te kovanica kuna. Isto tako jednokratni trošak je trošak koji će se odnositi i na procese prilagodbe informatičkih sustava, odnosno postojećih računovodstvenih sustava te sustava namijenjenih za izvještavanje. Na temelju iskustava država koje su već do sada uvele euro, moguće je procijeniti očekivane troškove, tj. riječ je o jednokratnim troškovima. Primjerice, procjena navodi kako je visina jednokratnih troškova oko 0,5% BDP-a (Pufnik, 2017).

Konkretno, jednokratni troškovi pristupanja HNB-a Eurosustavu uključuju troškove koji se odnose na uplatu drugog dijela upisanog kapitala ESB-a. ujedno će HNB morati prenijeti i jedan dio vlastitih pričuva u ESB. Nadalje, HNB će morati uplatiti iznos koji se određuje prema rezervama ESB-a, a za Republiku Hrvatsku iznosi 0,6023%.

Iako Republika Hrvatska stječe određeno pravo instrumentu financijske pomoći za europodručje, ujedno je i sama dužna sudjelovati u troškovima koji se odnose za navedeno. Riječ je zapravo o solidarnoj pomoći drugim članicama koje su u eurozoni. Temelj takvog troška odnosi se na kapital ESM-a. iz toga slijedi kako udio svake članice se određuje prema Europskoj središnjoj banci. Ukoliko se radi konkretno o Republici Hrvatskoj, trošak sudjelovanja bi iznosio u prosjeku 425 milijuna eura.

3.3. Postupak uvođenja eura

Kada se radi o samome procesu uvođenja eura važno je istaknuti kako navedeno uvelike ovisi o samoj sposobnosti zemlje članice. Ova sposobnost očituje se u činjenici mogućnosti zadovoljenja postavljenih te ujedno i propisanih kriterija. Proces uvođenja eura osim sposobnosti članice, ovisi i o podršci koja je pružena od strane država članica koje su već u europodručju.

Ova podrška poglavito je važna na samom početku procesa, tj. prilikom ulaska u tečajni mehanizam, ERM II. Postupak uvođenja eura stoga će se prikazati na temelju četiri koraka, a to su:

1. proces pristupanja tečajnom mehanizmu ERM II
2. ispunjavanje postavljenih kriterija nominalne konvergencije
3. pravna konvergencija
4. dobivanje potvrde od strane institucija Europske unije o ispunjenju uvjeta za uvođenje eura

3.3.1. Proces pristupanja tečajnom mehanizmu ERM II

Prije nego li se uvede euro unutar države članice, u konkretnom slučaju Republike Hrvatske, ta ista zemlja članica je dužna u periodu od najmanje dvije godine provesti unutar tečajnog mehanizma. Naglašava se kako unutar navedenog vremenskog razdoblja devizni tečaj nacionalne valute nikako ne smije na značajniji način fluktuirati u odnosu na upravo euro. Što se tiče samih uvjeta koji se odnose na ulazak u sam tečajni mehanizam, navedeni nisu određeni (Chand, 1998). Ipak, za proces pristupanja tečajnom mehanizmu vrlo je jasno kako je potrebno imati podršku ostalih država članica kao i institucija Europske unije. Navedena podrška u velikoj je ovisnosti o samoj ocjeni gospodarstva države koja nastoji pristupiti. Također, u ovisnosti je i od stupnja konvergencije kao i njezine makroekonomske stabilnosti. Podrška drugih zemalja članica ujedno će biti u ovisnosti o političkoj volji za daljnje širenje monetarne unije. Ukoliko navedena politička volja više niti ne postoji, upravo tada državi koja pristupa može se odgoditi ulazak u tečajni mehanizam. Ovaj postupak uvelike bi usporio napredak države kandidatkinje prema uvođenju eura (Ugovor o EU, čl. 142).

Pri samome postupku razmatranja zahtjeva za pristupanjem u eurozonu, nužno je promatrati ostvareni stupanj realne konvergencije države kandidatkinje. Smatra se kako ispunjenje kriterija nominalne konvergencije može osigurati zapravo dovoljan stupanje gospodarske integritanosti, a ujedno i podudaranosti poslovnih ciklusa čime se olakšava proces vođenja zajedničke monetarne politike.

Kada bi se usmjerenost postavila na proučavanje trenutne razine bruto domaćeg proizvoda po stanovniku tada je moguće uvidjeti kako se navedena razina smatra usporedivom s razinom dohotka koja se odnosi na novije zemlje članice i to u samome trenutku njihova pristupanja prema tečajnom mehanizmu. Drugim riječima moguć je navesti kako je zapravo dosegnuta tako zvana realna konvergencija koja se smatra dostatnom kako bi se pristupilo tečajnom mehanizmu (Frankel, 2010).

Ukoliko postoje bilo kakve prekomjerne makroekonomske neravnoteže u državi pristupnici, jasno je kako navedene mogu iznimno usporiti njezin napredak prema monetarnoj uniji. Što se tiče konkretno Republike Hrvatske, navodi se kako je posljednjih godina Hrvatska uspjela smanjiti postojeće makroekonomske neravnoteže. Iako su iste bile smanjene, Europska komisija je godine 2018. navela kako su iste i dalje prekomjerne. Iz tog razloga Republika Hrvatska usmjerila se na nastavno provođenje mjera s temeljnim ciljem ublažavanja makroekonomskih neravnoteža. Ono što je jasno je činjenica kako se mikroekonomske neravnoteže poput vrlo visokog inozemnog duga te javnog duga, ne mogu vrlo brzo smanjiti unutar kratkog vremenskog okvira, no ono što je moguće je nastojati i dalje poduzimati napore kako bi se neravnoteža smanjila.

Što se tiče tečajnih mehanizama ERM II navedeni su definirani na temelju Rezolucije Europskog vijeća i to o procesu uspostavljanja tečajnog mehanizma unutar trećeg stadija ekonomske te monetarne unije iz godine 1997. Naime, putem sporazuma između Europske središnje banke te između nacionalnih središnjih banaka država članica koje su izvan europodručja nastoji se urediti svi operativni elementi koji se odnose na tečajne mehanizme. Ukoliko je prisutno uspješno sudjelovanje u samome tečajnome mehanizmu, država navedenim dokazuje zapravo da je već sposobna funkcionirati u uvjetima stabilnog tečaja.

Same pripreme za pristupanje stoga započinju na temelju konzultacija s drugim državama članicama eurozone te institucijama Europske unije. Isto tako pripreme za pristupanje tečajnom mehanizmu započinju ujedno s radom radne skupine Europske skupine pri čemu se obznanjuju ciljevi gledano sudjelovanja u tečajnome mehanizmu. Ukoliko se putem navedenih konzultacija dobije podrška, tada država pristupnica može podnijeti zahtjev za sudjelovanje u mehanizmu (Funda, 2007).

Ovaj korak smatra se ujedno i temeljnim korakom službene procedure s obzirom da je riječ o početnom koraku. Zatim slijedi sastanak Gospodarskog te financijskog odbora na kojemu se razmatraju makroekonomski okvir zemlje, odnosno je li isti prikladan te kakav je središnji paritet te granice fluktuacije. Zadnji korak u postupku uključivanja je objava priopćenja. U navedenoj objavi navodi se datum ulaska u sam tečajni mehanizam, granice fluktuacije, središnji paritet te ujedno i dogovorene obveze pri vođenju ekonomske politike.

Što se tiče konkretno Republike Hrvatske, navodi se kako je zadnjih nekoliko godina usmjerena prema smanjenju makroekonomske neravnoteže. Putem ostvarene konsolidacije u godini 2017. dolazi i do ukidanja postupka u slučaju postojanja prekomjernog manjka za Hrvatsku pokrenutog u razdoblju godine 2017. Isto tako moguće je uvidjeti kako su referentne vrijednosti vezane uz neravnotežu premašene kod neto stanja međunarodnih ulaganja, duga kao i stope nezaposlenosti.

Ove stope bile su premašene i kod drugih pokazatelj poput udjela unutar svjetskog izvora, dugotrajne nezaposlenosti te nezaposlenosti mladih. Ipak, smanjenje broja te ujedno i intenziteta ovih makroekonomskih neravnoteža dovelo je i do rezultata gospodarskog oporavka. Čak i unatoč činjenici što je došlo do smanjenja makroekonomskih neravnoteža donesen je zaključak kako su iste i dalje prekomjerne te se u tom segmentu nužno mora usmjeriti prema nastavku provođenja svih mjera kako bi došlo do ublažavanja makroekonomskih neravnoteža kako bi se ostvarila podrška za pristupanje tečajnog mehanizma.

3.3.2. Ispunjavanje postavljenih kriterija nominalne konvergencije

Slijedeći korak je korak ispunjenja kriterija koji se odnose na nominalnu konvergenciju. Na temelju Ugovora iz Maastrichta čelnici Europske unije postavili su određene kriterije koji se moraju zadovoljiti.

Navedeni kriteriji odnose se na nominalnu konvergenciju za ulazak u monetarnu uniju. Konkretno, na temelju ugovora iz Maastrichta propisana su ukupno četiri kriterija, a riječ je o stabilnosti cijena, ukupnoj održivosti javnih financija koje obuhvaćaju proračunski manjak. Isto tako potrebno je navesti kako navedene uključuju i javni dug posebnu stabilnost tečaja, a i samu konvergenciju dugoročnih kamatnih stopa.

Što se tiče samog definiranja kriterija, što se tiče stabilnosti cijena navodi se kako stopa inflacije u državi koja pristupa nikako ne smije premašiti prosjek stope inflacije za tri članice Europske unije koje su zabilježile najbolje ostvarenu stabilnost cijena koja je uvećana za ukupno 1,5 postotnih bodova. Nadalje, što se tiče same sposobnosti prema održavanju vrlo niske inflacije, ista se smatra ključnom za provođenje što je uspješnijeg sudjelovanja same države unutar monetarne unije. Što se tiče samog kriterija održivosti javnih financija, navodi se kako omjer koji se odnosi na manjak opće države te omjer BDP-a nikako ne smije prijeći 3%. Isto tako navodi se kako omjer duga opće države te ujedno i BDP-a mora biti zapravo niži od 60%. Ukoliko ova vrijednost bude premašena, potrebno je usmjeriti se prema sniženju vrijednosti i to putem odabira odgovarajuće dinamike.

Kako bi bio zadovoljen slijedeći postavljeni kriterij, a to je kriterij stabilnosti tečaja, svaka država članica je dužna u periodu od najmanje dvije godine provesti unutar tečajnog mehanizma. Unutar spomenutog razdoblja nikako ne smije doći do pojave devalvacije središnjeg pariteta. Isto tako ne smiju se pojaviti niti neke veće oscilacije koje se odnose na tečaj oko središnjeg pariteta (Bukowski, 2006).

Ovdje je još moguće istaknuti i poseban kriterij koji se odnosi na dugoročne kamatne stope. Ovime kriterijem vrši se propisivanje prinosa koji se odnosi na dugoročne državne obveznice i to one koje su izdane u nacionalnoj valuti. Nikako nije dozvoljeno da se vrši premašivanje referentne vrijednosti koja je jednaka prosjeku prinosa na obveznice tri države članice koje su ostvarile najbolju stabilnost cijena uvećanu za 2 postotna boda.

3.3.3. Postupak pravne konvergencije

Slijedeći korak u pristupanju eurozoni je pravna konvergencija. Što se tiče samog uvjeta za punopravno članstvo unutar spomenute monetarne te ekonomske unije, nužno je imati usklađeno nacionalno zakonodavstvo.

Ovdje je ujedno uključen statut nacionalne središnje banke države pristupnice koji mora biti usklađen s Ugovorom o Europskoj uniji, kao i sa ugovorom o funkcioniranju Europske unije. Isto tako navedeni mora biti u sukladnosti s Statutom ESSB-a te ESB-a. Što se tiče ispitivanja usklađenosti, prije svega ono se odnosi na pitanje neovisnosti nacionalne banke zemlje pristupnice, zabrane za monetarno financiranje te povlašten pristup prema javnom sektoru financijskih institucija. Isto tako ispitivanje usklađenosti odnosi se i na pravnu integraciju. Naglašava se kako je neovisnost središnje banke stoga temeljni preduvjet kako bi se na uspješan te ujedno na vjerodostojan način mogla procesi monetarna politike, a samim time i kako bi se mogao ostvariti temeljni cilj, a to je osiguranje stabilnosti cijena.

Kako bi se ocijenila pravna konvergencija potrebno je ocijeniti i implementiranje svih pravila Europske unije koja su usmjerena prema pravnoj integraciji nacionalne središnje banke u Eurosustav (Europska komisija, 2016). Konkretno, tijekom pregovora te priprema koje su namijenjene pristupanju Europskoj uniji Republika Hrvatske se odlučuje na uvođenje novog Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, a ujedno je i godine 2010. izmijenila ustavnu odredbu koja je govorila o istoimenom statutu, a ujedno i o položaju HBN-a. putem ovih izmjena koje su unesene unutar hrvatskog zakonodavstva, dolazi i do prenošenja prvih standarda Europske unije, ciljeva te ujedno i zabrane monetarnog financiranja.

Na temelju povlaštenih pristupa javnog sektora financijskim institucijama, omogućena je izmjena postojećih odredbi zakona. Što se tiče važećih pravnih okvira vrlo je bitno istaknuti kako oni moraju biti u sukladnosti s zahtjevima pravne konvergencije. tako je na temelju zadnjih izvještaja o konvergenciji iz godine 2016. Republika Hrvatska ocijenjena od strane Europske komisije kako je zakonodavstvo u potpunosti usklađeno s Ugovorima, tj. s Statutom ESSB-a te ESB-a. Konkretno Europska središnja banka smatra kako se unutar Zakona o HNB-u trebalo navesti na koji način institucije te tijela Europske unije te vlade država članica nikako ne smiju nastojati izvršavati utjecaj na članove HNB-a, kao niti na ovlast Savjeta HNB-a.

3.3.4. Proces dobivanja potvrde institucija Europske unije o ispunjenju postavljenih uvjeta za uvođenje eura

Posljednji korak pri uvođenju eura je dobivanje potvrde institucija Europske unije o ispunjenju postavljenih uvjeta za uvođenje eura.

Europska komisija u izvješću koje se odnosi na konvergenciju mora ocijeniti jesu li na uspješan način ispunjeni postavljeni kriteriji konvergencije. Na temelju potpunog ispunjavanja postavljenih kriterija, država članica će ujedno dokazati kako je sposobna postići, a potom i održavati makroekonomsku stabilnost s obzirom da se ista smatra vrlo bitnom za uspostavljanje efikasnog funkcioniranja unutar monetarne unije. Ukoliko se naposljetku uspostavi kako je država uspješno zadovoljila sve postavljene kriterije tada će Europska komisija dalje uputiti prijedlog prema Vijeću Europske unije da se ukine odstupanje državi članici. U tom kontekstu je vijeće dužno u periodu od najdulje šest mjeseci od dana kada je sam prijedlog zaprimljen, donijeti odluku ispunjava li država uvjete ili ne. Ukoliko je donesena odluka kako su svi postavljeni uvjeti ispunjeni, tada će Vijeće nakon konzultacije s Europskom središnjom bankom donijeti odluku o fiksiranju stope prema kojoj će se u konačnici nacionalna valuta zemlje pristupnice zamijeniti novom valutom, tj. eurom (Europska središnja banka, 2016).

4. PREDNOSTI I NEDOSTACI ULASKA HRVATSKE U EUROZONU

U nastavku rada usmjerenost se stavlja na prednosti te na nedostatke koji se odnose na uvođenje valute eura, odnosno na ulazak Republike Hrvatske u eurozonu.

4.1. Prikaz prednosti ulaska Republike Hrvatske u eurozonu

Postoje brojne prednosti ulaska Republike Hrvatske u eurozonu, a u nastavku će se prikazati slijedeće prednosti:

- Prednost usmjerena na uklanjanje valutnog rizika unutar gospodarstva
- Prednost procesa smanjenja troška pri zaduživanju domaćeg sektora
- Prednost očitovana smanjenjem rizika izbijanja valutne te bankovne krize
- Prednost ostvarenja nižih transakcijskih troškova
- Prednost procesa poticanja međunarodne razmjene te ulaganja
- Prednost sudjelovanja pri raspodjeli monetarnog prihoda Eurosustava
- Prednost pristupnih mehanizama financijske pomoći europodručja

4.1.1. Prednost usmjerena na uklanjanje valutnog rizika unutar gospodarstva

Prva prednost koju je moguće uočiti pri ulasku Republike Hrvatske u eurozonu je ukidanje valutnog rizika unutar gospodarstva. Naime, ukidanje valutnog rizika u uskoj je vezi s tečajem kune prema euru. Navedenom je hrvatsko gospodarstvo vrlo izloženo. Na temelju tečajnog rizika izloženi su zapravo svi ekonomski subjekti koji imaju neusklađenu valutnu strukturu imovine te obveza, odnosno svi oni ekonomski subjekti koji imaju neusklađene primitke te izdatke. Navedena stavka smatra se iznimno velikim problemom za one subjekte čija vrijednost obveza koje su u vezi s stranom valutom je zapravo veća od devizne imovine, a ujedno ne ostvaruju nikakve primitke u stranoj valuti.

Kod ovih deprecijacija tečaja domaće valute pojavit će se povećanje duga, a samim time pojavit će se i teret otplate istog. Što se nadalje tiče velike devizne zaduženosti samog gospodarstva, navodi se kako će sama deprecijacija valute u negativnom kontekstu djelovati na ukupan gospodarski rast. U tom segmentu prisutnost euroizacije će usmjeriti se prema povećanju cijene zaduživanja s obzirom da će vjerovnici unutar kamatne stope ugraditi i premiju i to kako bi se izvršila zaštita od rizika da sama deprecijacija tečaja će umanjiti sposobnost za uredno otplaćivanje obveza dužnika. Što se tiče domaćeg sektora, svi osim banaka, imaju neusklađene valutne pozicije imovine te obveze, pa su na taj način i izloženi valutnom riziku (Winkelried i dr., 2010).

4.1.2. Prednost procesa smanjenja troška pri zaduživanju domaćeg sektora

Što se tiče druge prednosti, navedena je vidljiva u procesu smanjenja troška zaduživanja domaćeg sektora. Na temelju uvođenja eura u Republici Hrvatskoj doći će do približavanja kamatnih stopa razinama koje se nalaze u samoj jezgri eurozone. Upravo će se navedenom stavkom povećati konkurentnost gospodarstva. Što se tiče kamatnih stopa na dugo domaćeg sektora navedene su u ovisnosti o čitavom nizu činitelja. Kao jedan od najvažnijih rizika je upravo rizik zajmoprimca, rizik države unutar koje navedeni zajmoprimac te banka posluju, različiti regulatorni troškovi, troškovi koji se odnose na izvor sredstava te na maržu koju će banka odrediti te ugraditi u samu kamatnu stopu. Na temelju uvođenja eura nužno je bilo usmjeriti se na povoljno odražavanje na većinu činitelja gdje su vidljiva pogodujuća poboljšanja uvjeta za financijsku pomoć domaćem sektoru. Nadalje se navodi kako uvjeti koji se tiču financiranja domaćeg sektora u ovisnosti su i od samog kretanja na međunarodnim financijskim tržištima. Jasno je kako se stoga ne može znati točna razina kamatnih stopa nakon što je euro uveden, no isto tako moguće je procijeniti kako će navedena biti niža nego u slučaju da Hrvatska zadrži svoju vlastitu valutu (Dumičić i dr., 2017).

4.1.3. Prednost očitovana smanjenjem rizika izbijanja valutne te bankovne krize

Što se tiče slijedeće prednosti ista se očituje u smanjenju rizika za izbijanje valutne te bankovne krize. Naime, ukoliko se zadržava vlastita valuta u vrlo maloj ekonomiji, ista će sa sobom nositi i veću mogućnost za nastajanje valutne krize.

Naime, sama valutna kriza nastat će u onom trenutku kada vlada vrlo izražen pritisak na tečaj domaće valute, a taj isti pritisak primorava središnju banku da proda, odnosno smanjuje međunarodnu pričuvu te pričuvu koja se odnosi na domaću kamatnu stopu ukoliko se nastoji očuvati stabilan. U suprotnome slučaju dolazi do vrlo zamjetnog slabljenja, a riječ je o tako zvanoj deprecijaciji domaće valute. Domaći te vanjski čimbenici mogu pokrenuti valutnu krizu, a primjerice oni uključuju različite fiskalne neravnoteže, različite poteškoće unutar realnog te unutar financijskog sektora te promjene koje se odnose na ekonomsko raspoloženje samog ulagača.

Što se tiče rizika od izbijanja valutne krize, isti se veže uz rizik od izbijanja bajovne, tj. financijske krize. Na temelju izbijanja valutne krize može doći do poticanja nove bankovne krize s obzirom da će doći do slabljenja domaće valute, odnosno doći će konkretno do nešto znatnijeg pogoršanja bilance unutar banke te klijenata iste. Bankovna kriza isto tako može biti tip krize koja će prethoditi valutnoj krizi, a poglavito u slučaju kada je došlo do nešto većeg podizanja deviznih depozita unutar bankovnog sustava.

Razlog tome je činjenica što bankovni sustav tada nikako ne može osigurati dovoljne količine deviznih likvidnosti. Ovo je poglavito izraženo u onim državama koje imaju vrlo visoku depozitnu euroizaciju, a primjer takve države je upravo Republika Hrvatska. Naime, ukoliko dođe do bilo kakvog pojačanog odljeva deviznih depozita tada banke trebaju likvidnu potporu i to u inozemnoj valuti, odnosno u eurima. Hrvatska narodna banka isključivo može kreirati tako zvanu kunsku likvidnost dok s druge strane eurska likvidnost se može pružiti isključivi na temelju osnove prethodno akumuliranih zaliha.

Nakon procesa uvođenja eura doći će do smanjenja vjerojatnosti za izbijanje bankovnih kriza dok će s druge strane valutni rizik u potpunosti nestati. Na temelju uklanjanja valutnog rizika ujedno će doći i do procesa smanjenja ukupne ranjivosti gospodarstva.

Na ovaj način dolazi i do ukidanja potencijalnih uzoraka bankovnih kriza. Isto tako dolazi i do smanjenja rizika koji se odnosi na privremene poremećaje likvidnosti, a koji mogu dovesti do propadanja solventnih banaka i to uslijed nedovoljnih zaliha koje se odnose na devizne likvidnosti. Iz tog razloga Europska središnja banka će biti sposobna da emitira tako zvanu eursku likvidnost, za razliku od primjerice Hrvatske narodne banke koja ne području Republike Hrvatske neće imati navedenu mogućnost djelovanja u svojstvu zajmodavca.

Nadalje je moguće uvidjeti kako rizici koji se javljaju na ovim područjima su relativno gledano niski s obzirom na iznimno visoku kapitaliziranost, kao i na vrlo obilne zalihe, kunske te devizne likvidnosti. Na temelju uvođenja eura doći će i do znatnijeg smanjenja rizika od pojavnosti bankovne krize, a isto tako rizik valutne krize će u potpunosti nestati (Levy Yeyati, 2001).

4.1.4. Prednost ostvarenja nižih transakcijskih troškova

Slijedeća prednost koja se ostvaruje je prednost niskih transakcijskih troškova. Naime, na temelju uvođenja eura nastat će transakcijski, odnosno mjenjački troškovi koji su usmjereni na zamjenu kune u euro, a vrijedi i obrnuto. Navedeni troškovi su tip troškova koji proizlaze iz ukupne razlike kupovnog, odnosno prodajnog tečaja, kao i naknada te provizija banaka, kao i mjenjačnica prilikom obavljanja konverzije. Prema procjenama navodi se kako transakcijski trošak domaćih sektora iznosi u prosjeku 0,1 do 0,3 BDP-a na godišnjoj razini. Navedeno ujedno odgovara i procjenama drugih država koje su uvele euro. Navedeni iznos je iznos koji će učiniti uštedu koju bi domaći nefinancijski sektor mogao ostvariti na temelju uvođenja eura. Isto tako dolazi do procesa smanjenja prihoda banaka te ujedno i mjenjačnica prema navedenoj osnovi.

Na temelju uvođenja eura kao nove nacionalne valute na području Republike Hrvatske moguće je očekivati proces smanjenja naknada koje se odnose na nacionalna te na prekogranična plaćanja u valuti eura. Na temelju ulaska Republike Hrvatske u područje Europske unije dolazi do stupanja na snagu obvezne jednakosti naknade koje pojedine banke zaračunavaju klijentima prilikom izvršenja prekograničnih platnih transakcija koje usu u eurima.

Ukoliko euro u tom kontekstu postane zakonskim sredstvom plaćanja unutar Hrvatske, ujedno bi došlo i do procesa koji se vežu uz smanjenje naknade koja je namijenjena eurskim plaćanjima i to na razinama trenutnih naknada za nacionalna kunska plaćanja. Isto tako naknade koje se odnose na prekogranična eurska plaćanja će se ujedno moći uskladiti s naknadama koje se odnose na nacionalna eurska plaćanja. Ujedno će se ovim putem izvršiti smanjenje svih transakcijskih troškova subjekata koji su kao takvi uključeni unutar vanjskotrgovinske razmjene s eurozonom (Uredba, EZ, 2009).

4.1.5. Prednost procesa poticanja međunarodne razmjene te ulaganja

Slijedeća prednost je prednost koja se odnosi na poticanje međunarodne razmjene te ulaganja. Na temelju korištenja zajedničke valute moguće je usmjeriti se na pridonnošenju jače međunarodne suradnje te ulaganja na temelju jačanja konkurentnost te na temelju smanjenja ranjivosti domaćeg gospodarstva.

Upravo se na temelju poticaja prema međunarodnoj razmjeni usmjerava i prema smanjivanju transakcijskih troškova s obzirom na činjenicu da će nestati troškovi konverzije valuta, kao i troškovi zaštite od tečajnog rizika.

Monetarna će unija stoga pridonijeti samome procesu jačanja međusobne trgovine, a ujedno će pridonijeti povećanju broja svih izvoznih poduzeća unutar same unije. Na navedeni način će se proširiti i sam asortiman izvoznih proizvoda. Na temelju smanjenja neizvjesnosti koje su u svezi s općim tečajnim kretanjima te s ukupnom rizičnosti, ovo će iznimno pogodovati privlačenju inozemnih ulaganja. Pozitivno je djelovanje moguće očekivati i na samu turističku djelatnost, a kao temeljni razlog za navedeno je vrlo zamjetan obujam gotovinskih transakcija te vrlo zamjetan utjecaj jedinstvene valute na percipiranje potrošača prilikom odabira destinacije.

Usljed iznimno visoke zastupljenosti država članica eurozone unutar hrvatske robne razmjene, putem različitih inozemnih ulaganja, a ujedno i djelatnosti turizma, doprinosit će se očekivanim koristima pri ulasku Hrvatske u eurozonu.

Čak se preko dvije trećine robne razmjene odvija s članicama koje se već nalaze u području eurozone. Isto tako zastupljenost u turističkoj potrošnji je iznimno visoka pa posjetitelji iz država koje koriste euro kao nacionalnu valutu ostvaruju zapravo 70% prihoda od turizma te 60% ukupnih noćenja (Santana-Gallego i dr., 2016).

Putem uvođenja eura u Republiku Hrvatsku, pozitivan učinak bi bio vidljiv i na samoj robnoj razmjeni. Ipak povećanje koje bi se ostvarilo bilo bi nešto slabije nego li onda kada je Republika Hrvatska ušla u Europsku uniju. Navedena očekivanja zasnivaju se zapravo na rezultatima različitih empirijskih istraživanja za eurozonu.

4.1.6. Prednost sudjelovanja pri raspodjeli monetarnog prihoda Eurosustava

Ovdje je još jedna od prednosti koje je moguće uvidjeti, a radi se o procesu sudjelovanja unutar preraspodjele monetarnog prihoda Eurosustava. Nakon što Hrvatska uvede euro, tada će i Hrvatska narodna banka dobiti pravo da sudjeluje pri godišnjem raspoređivanju monetarnih prihoda koji se kao takvi odnose na ukupnu razinu Eurosustava. Na ovaj način moguće je uočiti pozitivan odraz viška prihoda nad postojećim rashodima Hrvatske narodne banke koji će se uplatiti u državni proračun. Na temelju uvođenja eura država će se zapravo odreći prava koja se odnose na emisiju nacionalne valute. Isto tako na navedeni način odriče se i prava koja se odnose na raspolaganje vlastitom emisijskom dobiti. Što se tiče monetarnih prihoda središnje banke, navedeni će se moći povećati nakon što dođe do uvođenja eura s obzirom da će se na ovaj način steći pravo koje se odnosi na udio u ukupnom prikupljenom monetarnom prihodu.

Isto tako pozitivna je očekivanja moguće pratiti gledano sa strane učinaka koji se odnose na samo sudjelovanje pri raspodjeli monetarnog prihoda Eurosustava koji je kao takav zasnovan na temelju specifične strukture bilance Hrvatske narodne banke, te ujedno na temelju vrlo znatne euroiziranosti hrvatske ekonomije.

4.1.7. Prednost pristupnih mehanizama financijske pomoći europodručja

Prednost ulaska Republike Hrvatske u eurozonu moguće je ostvariti na temelju pristupa mehanizmima financijske pomoći europodručja. Upravo na temelju članstva Republika Hrvatska će dobiti pristup prema ESM, a riječ je o Europskom mehanizmu stabilnosti. Radi se konkretno o mehanizmu putem kojeg se pruža pomoć državama koje su se susrele s različitim financijskim poteškoćama. Primjerice, one države koje su izgubile pristup prema financijskom tržištu mogu zatražiti kredit koji je uvjetovan na temelju programa makroekonomske prilagodbe.

Iz tog razloga ESM pruža posebnu vrstu podrške čak i otkupljenjem državnih obveznica kako na primarnom tako ujedno i na sekundarnom tržištu i to na temelju odobrene preventivne kreditne linije za one države kojima prijete neke financijske poteškoće. Ujedno se ESM može odobriti i za kredit dokapitalizacije kreditne institucije i to kako bi se u konačnici osigurala stabilnost ukupnog financijskog sustava koji se odnosi na monetarnu uniju.

Naglašava se kako kreditni kapacitet ESM-a iznosi zapravo 500 milijardi eura dok će sredstava ESM pribavljati na financijskom tržištu putem izdavanja vrijednosnih papira. Isto tako navodi se kako ESM u svrhu da privabi sredstva može se usmjeriti na ulazak u financijski aranžman s drugim državama članicama, financijskim institucijama ili pak trećim stranama. Što se tiče same bonitetne ocjene navodi se kako ESM izdanja imaju onu najvišu pa se stoga ESM može zaduživati po izrazito povoljnim uvjetima kao i uz određene korekcije ugradnje kamatne stope. Države članice Europske unije su do sada zaprimile ukupnu financijsku pomoć u iznosu od čak 79,3 milijarde eura.

4.2. Prikaz nedostataka ulaska Republike Hrvatske u eurozonu

Osim navedenih prednosti koje su istaknute nužno je ukazati i na potencijalne nedostatke procesa ulaska Republike Hrvatske u eurozonu. Naime, prije nego li dođe do procesa zamjene nacionalne valute hrvatske kune s eurom, jasno je kako će morati doći do tako zvanih jednokratnih troškova.

Prije svega riječ je o troškovima koji se odnose na procese koji uključuju pribavljanje, izrađivanje kako novčanica tako i kovanica eura, procese distribucije te povlačenje kako novčanica tako i kovanica kune. Isto tako javljaju se i drugi troškovi. Ovdje se prije svega misli na troškove koji su već dosada navedeni, a riječ je o troškovima koji se odnose na različite načine prilagodbe bankomata i to kako bi se mogao izvršiti promet gotovim novcem. Isto tako navodi se kako se troškovi mogu primijetiti unutar svih sektora koji će se morati prilagođavati, odnosno kod svih onih sektora koji će morati biti promijenjeni na u pogledu postojećih sustava radi usvajanja i uvođenja nove valute. Kada se radi konkretno o Republici Hrvatskoj moguće je uvidjeti kako se radi ipak o nešto manjim troškovima, nego kada je riječ o nekim drugim državama članicama, a kao temeljni razlog navodi se vrlo visok stupanj euroiziranosti hrvatskog gospodarstva.

Nadalje se navodi kako Republika Hrvatska na temelju vlastitog pristupanja prema monetarnoj uniji ujedno stječe i određeno pravo prema korištenju pomoći što se smatralo pozitivnom stavkom. Ipak, ista je s druge strane dužna i vršiti uplaćivanje određeno gignosa, tj. solidiziranosti i to kako bi se izvršila pomoć prema drugim članicama kojima je navedena potrebna. Nužno je stoga uplaćivati određen iznos unutar temeljnog kapitala Europske središnje banke. Drugim riječima država će jamčiti da ukoliko u bilo kojem trenutku dođe do pojave određenih nedostataka sredstava koja su potrebna za provođenje pomoći, ista će morati uplatiti i preostali dio kapitala koji je upisan.

Kako se ne bi pojavile nešto veće neravnoteže prilikom uplaćivanja navedenog kapitala, vrlo je važno u obzir uzeti zapravo sve činjenice koje se odnose na one zemlje koje zapravo nisu na dovoljan način razvijene pa upravo iz tog razloga donosi se odluka kako se na temelju navedenog odlučuje kako zemlje koje su u godini prije nego li je izvršeno uvođenje eura oste koje su ostvarile BDP niži od 75% prosjeka EU imaju pravo korištenja korekcije iznosa koji je potrebno uplatiti. Ipak, i ova pogodnost ima svoj rok trajanja, a konkretnije riječ je o roku koji traje dvanaest godina.

Nakon što navedeni rok istekne, tada je država dužna da izvrši ostatak plaćanja. Što se tiče troška Republike hrvatske u samome sudjelovanju navodi se kako bi isti iznosio 85 milijuna eura po svakoj rati, a ukupno ih je pet. Navedena je mogućnost potencijalna s obzirom da je navedeni BDP svakako ispod prosjeka EU. Nakon što bi istekla prava tada bi Republika Hrvatska bila dužna uplatiti i razliku navedenog iznosa.

Putem usvajanja nove nacionalne valute eura, naglašava se kako unutar Republike Hrvatske će doći do činjenice gdje monetarna tečajna politika više zapravo niti neće imati svoju vlastitu funkciju koju je imala do tada. Iz tog razloga HNB će se usmjeriti prema sudjelovanju pri vođenju zajedničke monetarne politike kakvu zapravo vodi Europska središnja banka. Isto tako Republika Hrvatska ovim će putem izgubiti svoju nacionalnu valutu, točnije vlastiti suverenitet kao i nacionalni identitet. Upravo ovdje je moguće uočiti ukupno dva globalna problema koja se javljaju.

Prije svega radi se o potencijalnoj mogućnosti korištenja kanala realnog tečaja, odnosno putem kanala gdje je moguće regulirati konkurentno gospodarstvo kao i mogućnost korištenja zajedničke monetarne politike. HNB stoga ima vrlo veliku ovlast pri ostvarenju jačanja vrijednosti tečaja kune, tj. smanjivanju iste i to sve u ovisnosti o trenutnome stanju koje se odvija na području deviznog tržišta.

Isto tako prilikom provođenja konverzije u sam euro, troškovi se mogu prenijeti na potrošače. Tako se unutar tercijarnog sektora javlja potreba za promjenom cjelina što bi ujedno moglo značiti da će poslodavci biti ti koji će naposljetku biti primorani na procese zaokruživanja cijena, a u isto vrijeme zaokruživat će se prema većoj vrijednosti. Navedena situacija će se moći iskoristiti na način da se povećaju cijene kako bi poduzeća ostvarila što je veći profit.

5. ZAKLJUČAK

Na temelju članstva u Europskoj uniji od godine 2013. Republika Hrvatska ujedno je učinila i vrlo bitan korak prema članstvu unutar eurozone. Putem potpisivanja ugovora Hrvatska se obvezala kako će kao svoju novu nacionalnu službenu valutu uvesti upravo euro. ono što je i dalje nepoznato je sam datum uvođenja eura koji zapravo nikada nije strogo određen. U tom kontekstu Vlada je odlučila izdati temeljni dokument pod nazivom Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republiku Hrvatsku. Na temelju navedene Strategije moguće je uočiti sve relevantne korake prema samom procesu uvođenja eura. Na temelju ovog rada poseban naglasak je postavljen na dvije stavke, a to su prednosti te nedostaci koji se ostvaruju putem ulaska Republike Hrvatske na europodručje. Pri uvođenju eura kao nove valute doprinijelo bi se poboljšanju trenutne gospodarske situacije u Republici Hrvatskoj. Isto tako usmjerenost bi se postavila prema provođenju brojnih reformi. Na temelju prihvatanja euro došlo bi do očuvanja ukupne stabilnosti cijena, tj. drugim riječima inflacija bi bila održavana dok bi tečaj eura se nalazio pod kontrolom. Putem navedenog ostvaruju se iznimno povoljniji uvjeti na stranom tržištu. Kao temeljni razlog za navedeno je činjenica što svi strani ulagači smatraju kako su zemlje eurozone zapravo zemlje koje su sigurne, tj. zemlje sa stabilnom valutom. Isto tako putem uvođenja eura došlo bi do gubitka, tj. nestanka valutnog rizika. S druge strane tu su i određeni nedostaci. Oni se očituju u samoj problematici povećanja cijena koje kao takve mogu nositi vrlo negativan utjecaj na ukupnu populaciju s obzirom da navedene bi narušile i ovako trenutno narušeno stanje kako zbog nezaposlenosti tako i zbog odlaska sve većeg broja stanovnika.

LITERATURA

1. Bilas, Vlatka (2005) Konvergencija tranzicijskih zemalja prema Europskoj uniji. *Ekonomski pregled*, 56 (3-4) 221-238
2. Bukowski Slawomir (1999) The Maastricht Convergence Criteria and Economic Growth in the EMU. *Working Papers*, br. 24, Economics Department. Perugia: University of Perugia
3. Calvo Guillermo (2002) On Dollarization. *The Economics of Transition*. vol. 10(2), str. 393. – 403.
4. Chang Roberto, Velasco Andres (1998) Financial Crises in Emerging Markets. *NBER Working Papers*. br. 6606, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA
5. Dumičić Mirna (2017) Effectiveness of Macroprudential Policies in Central and Eastern European Countries. *Working Papers*. br. 48, Zagreb Kunovac: Hrvatska narodna banka
6. Europska unija. URL: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_hr (Datum pristupanja: 15.08.2020.)
7. Frankel Jeffery (2010) Monetary Policy in Emerging Markets: A Survey. *NBER Working Papers*, br. 16125, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA
8. Funda Josip, Lukinić Gordana, Ljubaj Igor (2007) *Ocjena Balassa-Samuelsonova učinka u Hrvatskoj. Financijska teorija i praksa*. vol. 31(4), str. 315. – 346
9. Gil-Pareja Salvador, Llorca-Vivero Rafael, Martinez-Serrano Jose Antonio (2007) The Effect of EMU on Tourism. *Review of International Economics*. vol. 15(2), str. 302. – 312
10. Kanada, John (2003) Inside and Outside the Boundaries of the European Union: The Impacts of a Monetary Union on Tourism in Spain. *Stanford University*. Stanford, CASantana
11. Krznar Ivo(2011) Analiza kretanja domaće stope inflacije i Philipsova krivulja. *Istraživanja HNB-a*, br. 31, Hrvatska narodna banka, Zagreb
12. McKinnon Ronald (2001) *Optimum Currency Areas Revisited*, Stanford University, u rukopisu
13. Ministarstvo uprave. URL: <https://uprava.gov.hr/koji-sukoraci-u-procesu-pristupanja-europskoj-uniji/12410> (Datum pristupanja: 20.08.2020.)

14. Pufnik Andreja (2017) Učinci uvođenja eura na kretanje potrošačkih cijena i percepcije inflacije: pregled dosadašnjih iskustava i ocjena mogućih učinaka u Hrvatskoj. *Pregledi HNB-a*, br. 34, Zagreb: Hrvatska narodna banka
15. Rey Helene (2015) Dilemma not Trilemma: The global Financial Cycle and Monetary Policy Independence. *NBER Working Papers*, br. 21162. National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA
16. Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, URL: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> (Datum pristupanja: 12.08.2020.)
17. Sturm, Jan Egbert, Fritsche Ulrich, Graff Michael., Lamla, Michael, Lein Sarah, Nitsch, David, Liechti Daniel (2009) The Euro and Prices: Changeover-related Inflation and Price Convergence in the Euro Area. *European Economy Economic Papers*, br. 381. Bruxelles: Europska komisija
18. Winkelried Diego, Castillo Paul (2010) Dollarisation Persistence and Individual Heterogeneity. *Journal of International Money and Finance*. vol. 29, str. 1596. – 1618

POPIS TABLICA

Tablica 1. Popis zemalja članica EU	4
---	---